

УДК 339.92 (479.22+477)

Романенко О. А.*, Шкуропадська Д. Б.**

ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ГРУЗІЇ І УКРАЇНИ: ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ

Проаналізовано основні досягнення Грузії як економічного партнера України. Запропоновано основні напрями співробітництва України і Грузії та передумови для економічної інтеграції.

Ключові слова: глобалізація, міжнародна економічна інтеграція, регіональне співробітництво.

The basic achievements of Georgia as an economic partner of Ukraine have been analysed. The main directions of cooperation and the preconditions for economic integration between Ukraine and Georgia were proposed.

Key words: globalization, international economic integration, regional cooperation.

Проанализированы основные достижения Грузии как экономического партнера Украины. Предложены основные направления сотрудничества Украины и Грузии и предпосылки для экономической интеграции.

Ключевые слова: глобализация, международная экономическая интеграция, региональное сотрудничество.

Постановка проблеми. На сучасному етапі під впливом процесів глобалізації посилюється цілісність світового господарства, однак разом з тим розвивається і регіональна інтеграція, в результаті якої відбувається зближення і взаємодія певних країн. В результаті цього відбуваються міграція в масштабах усієї планети капіталу, стандартизація законодавства, міжнародний поділ праці, людських та виробничих ресурсів, економічних та технічних процесів, а також зближення культур різних країн. В умовах глобалізації регіональне співробітництво стало ефективним інструментом реалізації національних інтересів, досягнення спільних цілей, отримання конкурентних переваг [1]. Розширення участі України в регіональному співробітництві особливо важливе з країнами, які досягли успіхів в економічних і соціальних реформах.

Грузія – одна із небагатьох пострадянських країн, у якій швидкість соціально-економічних трансформацій в поєднанні з високою ефективністю при надто несприятливих стартових умовах дозволяє вести мову про унікальний досвід, який можуть використати інші країни світу.

Підтвердженням серйозних успіхів Грузії є висновки та оцінка відомих світових структур. Так, Світовий банк нещодавно оприлюднив звіт про умови ведення бізнесу в

* кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансового аналізу і контролю Київського національного торговельно-економічного університету.

** магістрантка кафедри фінансового аналізу і контролю Київського національного торговельно-економічного університету.

185 державах світу. За даними цього впливового інституту, Грузія за останні 5 років досягла найбільшого прогресу в світі у проведенні реформ та покращенні бізнес-клімату. Це дозволило кавказькій країні посісти цього року почесне 9 місце за простотою ведення бізнесу (Україна – 137 місце). За свідченням самих експертів Світового банку, таких швидких темпів покращення умов для ведення бізнесу не демонструвала раніше жодна країна світу [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання економічного співробітництва Грузії і України наразі є малодослідженими, оскільки інтеграційні процеси розпочались нещодавно. Серед авторів варто відзначити Корганашвілі Л. Д. та Петренко І.

Виклад основного матеріалу. Особливий характер двосторонніх відносин України з Грузією зумовлений, насамперед, збігом стратегічних завдань зовнішньої політики України та Грузії. Передусім йдеться про європейську та євроатлантичну інтеграцію, проведення активної регіональної, добросусідської політики [3]. Після розпаду Радянського Союзу Грузія і Україна стали на ринковий шлях розвитку і здійснюють ліберальну політику. Тут проведені найбільш радикальні перетворення, ліквідовані старі політичні та економічні структури, подоланий існуючий економічна криза і забезпечений економічне зростання [1].

В звіті Світового банку 2013 року Україна займає 38 місце з 177, серед країн найбільших економік світу. За даними міжнародної організації, ВВП з урахуванням реальної купівельної спроможності України в 2012 році склав \$338,232 млн. За рівнем номінального ВВП України лише 52-а (\$176,309 млрд.). Однак, якщо порівнювати Україну за показником ВВП на душу населення за реальними цінами, то в даному рейтингу наша країна – тільки 98-а (\$7,418 – по купівельній спроможності на душу населення) серед 180 країн. Гірше йдуть справи в Грузії, яка зайняла 108 місце. За даними МВФ ВВП на душу населення в Україні складає \$3877 (106 місце з 186), а Грузії – \$3543 і відповідно 114 місце [4].

Одним з головних зовнішньо-торгівельних партнерів Грузії є Україна. На сьогодні двосторонні торговельно-економічні відносини між Україною та Грузією розвиваються активно з урахуванням сучасних тенденцій на світовому та внутрішньому ринку Грузії. У 2012 році двосторонній товарообіг зменшився на 11,2% від показників 2011 року та склав 712,6 млн. дол. США. Зазначений показник дозволив Україні зберегти третє місце серед основних торгових партнерів Грузії після Туреччини та Азербайджану. В 2012 році Україна посіла третє місце серед основних країн-експортерів продукції до Грузії. Експорт українських товарів в Грузію склав 540,8 млн. дол. США, що на 17,7% менше показника 2011 року. Основними товарними позиціями по експорту є чорні метали та вироби з них, продукція агропромислового комплексу та харчової промисловості, тютюн, продукція хімічної промисловості. Грузинський експорт до України за цей час зріс на 18,9% та склав 171,7 млн. дол. США. Основними товарними позиціями є феросплави, алкогольні вироби, мінеральні води та вина. За цим показником Україна посідає четверте місце серед основних споживачів грузинської продукції після Азербайджану, Вірменії та США. За січень – вересень 2013 року зовнішньоторгівельний оборот Грузії з Україною склав близько 556 млн. доларів, що на 2% більше ніж за січень-вересень 2012 року. Оборот з Україною за даний період склав 7,3% від усього зовнішньоторгівельного обороту Грузії. У той же час, за даний період зафіксовано підвищення обсягів імпорту з України до Грузії. У січні-вересні 2013 року порівняно з січнем-вереснем 2012 року обсяг імпорту з України до Грузії підвищився на 3,2% і склав 439 100 000 доларів – 7,9% від загального обсягу імпорту Грузії [5].

Обсяги двосторонньої торгівлі товарами між Україною та Грузією

Торгівля товарами (млн. дол. США)	2008	2009	2010	2011	2012
Товарообіг	847.6	496.0	663.6	802.3	712.6
Імпорт	656.0	398.2	527.5	657.9	540.8
Експорт	191.6	97.8	136.1	144.3	171.7
Сальдо	464.4	300.4	391.4	513.5	369.1

Джерело: Сайт посольство України в Грузії. Режим доступу: <http://georgia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-ge/trade>.

Наразі в українсько-грузинських торговельно-економічних відносинах майже не існує технічних бар'єрів та інших обмежень, які б стримували просування українського експорту до Грузії [5].

В економічному розвитку та інтеграції Грузії і України важливу роль відіграє якість бізнес-середовища. Для покращення бізнес-середовища в Грузії проведені серйозні реформи, в результат чого в рейтингу «Ведення бізнесу 2013» (Doing Business 2013) в 10 лідерів входить Грузія і займає 9 місце, що на 3 позиції більше ніж у попередньому 2012 році. Україна знаходиться в рейтингу на 137 місці, що на 15 позицій більше ніж у 2012 році. Крім того, Україна увійшла до списку країн-лідерів зростання у рейтингу серед країн СНД на ряду із Вірменією (+18 позиції до 32 місця), а також скоротила на 9 позицій своє відставання від Російської Федерації, яка зайняла 112 місце у рейтингу Doing business 2013. Україна також потрапила у перші 25 країн, що добилися найбільшого прогресу за останні 7 років у спрощенні умов ведення бізнесу. Так, Україна скоротила своє відставання від абсолютного значення на 12 в. п. Варто зазначити, що найбільшого прогресу з усіх країн світу було досягнуто Грузією (наближення на 32 в. п. до абсолютного значення) [2]. Ефективність національних економік визначається конкурентоспроможністю на світових ринках. Результати звіту за 2013-2014 роки свідчать, що Україна за останній рік у рейтингу глобальної конкурентоспроможності втратила 11 позицій, з 73 до 84, отримавши показник 4,05 бали з 7 можливих. Позиція Грузії в Індексі глобальної конкурентоспроможності покращилася на 5 ступенів, і вона перемістилася з 77 на 72 місце серед 148 країн. За даними 2013-2014 року позиція Грузії оцінюється на 4,15 балів [6].

За макроекономічними і політекономічними дослідженнями, корупція є найбільшою перепорою до економічного зростання і розвитку, здатною поставити під загрозу будь-які перетворення. Незалежне дослідження показало, що рівень корумпованості в Грузії в 4 рази менше, ніж у країнах Євросоюзу. Так за індексом сприйняття корупції 2012 року Грузія посіла 51 місце з 176 країн і отримала 52 бали з 100 можливих. Україна отримала лише 26 балів і посіла 144-е місце [7]. Тому цінний досвід Грузії у боротьбі з корупцією може допомогти Україні подолати цю «хворобу», яка охопила її в усіх сферах життя та покращити економічний розвиток країни.

З позицій глобалізаційних процесів трансформація національних економік Грузії та Україна буде ефективною у разі інтеграції цих країн шляхом створення єдиного економічного простору, з одного боку, при забезпеченні конвергентного єдності економіки і політики, з іншого боку.

Грузія і Україна мають необхідні передумови для економічного співробітництва та інтеграції. Зокрема, перспективи їх співпраці визначені наступними факторами: спільне радянське минуле, приблизно однаковий рівень економічного розвитку та ринкової зрілості; історично сформовані економічні зв'язки і православні коріння; загальні еконо-

мічні, політичні та інші проблеми, прагнення увійти до складу Євросоюзу і НАТО; участь в одних і тих же регіональних структурах; зміцнення позицій у міжнародних організаціях; об'єднання зусиль для забезпечення гідного місця у світовому політичному та економічному просторі.

Висновки. Інтеграція Грузії і України є взаємовигідним явищем, яке можливе як на основі двостороннього співробітництва, так і в рамках тих регіональних структур, членами яких є Грузія і Україна. Адже Грузія є важливою країною особливо з огляду на прокладання нових маршрутів енергетичного забезпечення й для України, і для об'єднаної Європи. Інтеграція повинна відповідати інтересам всіх країн-учасниць і мати практичне втілення, визначаючи перспективи подальшого науково-технічного прогресу та економічного розвитку.

Список використаних джерел

1. Корганашвили Л. Д. Экономическое сотрудничество Грузии и Украины: перспективы интеграции. Режим доступу: http://archive.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/prvs/2009_1/0125.pdf
2. Ведення бізнесу 2013. Режим доступу: www.me.gov.ua/file/link/194160/file/DB_2013.ppt.
3. Україна в сучасному світі. Режим доступу: http://old.niss.gov.ua/Book/Eks_d2007/Exp2007_5.pdf.
4. Индекси FUDI. Режим доступу: <http://news.finance.ua/ua/~1/0/all/2013/07/16/305471>.
5. Сайт посольство України в Грузії. Режим доступу: <http://georgia.mfa.gov.ua/ua/ukraine-ge/trade>.
6. «Всемирный экономический форум: Рейтинг глобальной конкурентоспособности 2013–2014». Режим доступу: <http://gtmarket.ru/news/2013/09/05/6219>.
7. «ІНФОГРАФІКА» Аналіз індексу конкурентоспроможності України в 2013-2014 рр. Режим доступу: <http://infolight.org.ua/content/analiz-indeksu-konkurentospromozhnosti-ukrayini-v-2013-2014-rr>.